

Borg met zonnewijzertuin

De borg Schelkema Nijenstein te Zandweer op een olieverfschilderij gemaakt door een onbekende schilder in de tweede kwart van de zeventiende eeuw. Edzard Jacob Clant liet de uit circa 1482 stammende, vervallen borg in 1633 afbreken en deze nieuwe borg bouwen. Een helemaal nieuw gebouw en niet, zoals veel borgen, een gebouw uitgebreid in diverse eeuwen.

Helaas werd de borg in 1811 afgebroken. Het schathuis, links op het schilderij, volgde in 1817 hetzelfde lot. Op het schilderij is heel veel te zien. Een toegangshek in de voorgrond en een grote toegangspoort waar de deur open staat en een hond naar buiten rent. Boven op de poort een langwerpige duivenhok. De duiven zijn overal te vinden en er is ook een duivenhok in de linkernok van het schathuis en bovenin de grote deuren. De naam schat verwijst naar vee en het is de boerderij van de borg.

Hier een duidelijk voorbeeld hoe een schathuis er in de zeventiende eeuw uitzag.
Voor de grote deuren een pomp.

Overal zijn mensen aan het werk of aan het wandelen of aan het spelen. Let op de jongen of man in de boom rechts achter de borg. De meid is water aan het pompen, een heer en dame wandelen links in de fruithof, waar ook bomen worden gesnoeid. Tussen het schathuis en de borg en achter het torentje, zijn kleine tuinen te zien. Rechts van het torentje lijkt bovenaan een bleekveld met kleding en er onder staat iemand gebogen, maar is niet duidelijk of het tuin is waarin gewerkt wordt. Links van het torentje een bijzondere tuin, bestaande uit cirkels in het midden en in de vier hoeken een apart vak. In het midden een wijzer en dat verraad wat voor tuin dit is: het is een zonnewijzertuin. De schaduw van de wijzer geeft de tijd aan. Het is duidelijk voorjaar, want de tulpen, narcissen en lelies staan in bloei. Deze tuin is gereconstrueerd in de tuin van de Menkemaborg.

In de gracht zwanen en de gracht heeft een duidelijke beschoeiing. De toegang tot de borg is goed beschermd, want voor de brug is er nog een poort. De brug bestaat uit een vast deel en een deel dat opgehaald kan worden, met weer een poort. Hoe iemand van de brug op het voorplein komt, is niet duidelijk. Het gebouw heeft twee verdiepingen en een zolderverdieping. Achter de rijen kloostervensters met luiken waren de vertrekken, al weten we helaas niet hoe het er hier ingericht was. In het midden staat de traptoren en rechts de toegangsdeur. Op de linker en rechter hoek een torentje, ongetwijfeld de secreten van de borg.

Tegen de horizon is de vijftiende-eeuwse toren van de kerk van Zandeweer te zien. De kerk staat los van de toren en in het interieur zijn nog heel veel sporen van de familie Clant van Scheltekema-Nijenstein en Onno Tamminga Alberda aanwezig.

Erfgoedorganisatie: Menkemaborg

Beschrijvingstitel: Borg met zonnewijzertuin

Oneliner / quote: Een toegangshek in de voorgrond en een grote toegangspoort waar de deur open staat en een hond naar buiten rent ...

Fotografie uitsnede: Harm Bellinga, Arte del Norte

Fotografie: Harm Bellinga, Arte del Norte